

20.12.2017

ALKOHOLIJUOMIEN RAJAT YLITTÄVÄN ETÄMYYNIN RAJOITTAMISTA SELVITTÄVÄN TYÖRYHMÄN ASETTAMINEN

Asettaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö on tänään asettanut alkoholijuomien rajat ylittävän etämyynnin rajoittamista selvittävän työryhmän.

Toimikausi

Työryhmän toimikausi on 22.12.2017 – 31.3.2018.

Tausta

Voimassa olevan alkoholilain (1143/1995) 13 §:ssä säädetään alkoholijuomien vähittäismyyntimonopolista ja lain 14 §:ssä alkoholijuomien vähittäismyyntin luvanvaraisuudesta. Lain 8 §:ssä säädetään alkoholijuomien maahantuonnista ja maahantuontiin liittyvän kaupallisen toiminnan lupavaatimuksista.

Edellä mainittuja säännöksiä on sovellettu alkoholijuomien rajat ylittävään etämyyntiin erityisesti Unionin tuomioistuimen tuomiossa C-198/14 (Visnapuu) ja samaa asiaa koskevassa Helsingin hovioikeuden tuomiossa 24.4.2017, nro 503. Asiassa on kyse virolaisesta myyjästä, joka ylläpiti internetissä sivustoa, jonka kautta Suomessa asuvilla henkilöillä oli mahdollisuus ostaa alkoholijuomia, ja myyjä järjesti osalle asiakkaista alkoholijuomien kotiinkuljetuksen Suomeen. Kyseisellä myyjällä ei ollut alkoholilaisissa edellytettyä vähittäismyyntilupaa, minkä vuoksi häntä syytettiin alkoholirikoksesta.

Unionin tuomioistuin antoi vuonna 2015 hovioikeuden pyynnöstä edellä mainitun ennakkoratkaisun, jonka mukaan alkoholijuomien ulkomailta tapahtuvan etämyynnin kieltäminen voi olla EU:n oikeuden mukainen tietyillä edellytyksillä. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida tarkemmin näitä edellytyksiä ja antaa asiassa lopullinen ratkaisunsa.

Helsingin hovioikeuden edellä mainitun tuomion mukaan etämyyjä ei voi alkoholilain mukaan laillisesti tuoda Suomeen alkoholijuomia kaupallisessa tarkoituksessa ilman vähittäismyyntilupaa. Alkon vähittäismyyntimonopoliin kuuluvien juomien osalta vähittäismyyntilupaa ei ole edes mahdollista saada. Etämyynti eli alkoholijuomien kuljettaminen myyjän toimesta on lisäksi Suomen lainsäädännön mukaan kiellettyä niin kotimaisille kuin muidenkin jäsenvaltioiden toimijoille.

Hovioikeus päätyi tuomiossaan siihen, että alkoholilain 13 §:ssä tarkoitettu Alkon monopoli ja 14 §:n 2 momentissa tarkoitettu tilaviinejä ja sahtia koskeva poikkeus Alkon monopolista eivät ole unionin oikeuden vastaisia. Sen sijaan hovioikeus katsoi, että enintään 4,7 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien lupajärjestelmä ei ollut kaikilta osin unionin oikeuden mukainen. Hovioikeus tuomitsi myyjän rangaistukseen alkoholirikoksesta kaikki-

en muiden paitsi viimeksi mainittujen alkoholijuomien myynnistä. Koska tuomioon on haettu valituslupaa, lainvoimainen ratkaisu riippuu korkeimman oikeuden päätöksestä.

Edellä mainitut vanhan alkoholilain 8, 13, 14 §:n säännökset on pääosin siirretty uuteen alkoholilakiin, jonka eduskunta on hyväksynyt 19.12.2017. Uuden alkoholilain 6 §:n 2 momentin mukaan alkoholijuomien vähittäismyynnin yksinoikeus kuuluu pääsääntöisesti alkoholiyhtiölle (Alko Oy). Lain 17 §:ssä puolestaan säädetään alkoholijuomien vähittäismyyntiluvista, joita voidaan myöntää ensinnä enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien myyntiin ja toiseksi tilaviiniin ja käsityöläisöluiden myyntiin. Uuden alkoholilain 32 §:n mukaan alkoholijuomia saa tuoda maahan ilman erillistä maahantuontilupaa omaa käyttöä varten sekä kaupalliseen tai muuhun elinkeinotarkoitukseen. Kaupallisessa tai muussa elinkeinotarkoituksessa enemmän kuin 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia käyttävä tarvitsee kuitenkin maahan tuotavan alkoholijuoman osalta toimintaansa varten myönnettyä erillistä lupaa.

Hallituksen esitys HE 100/2017 vp on tältä osin valmisteltu edellä mainittujen tuomioiden linjausten mukaisesti. Esityksen perusteluissa todetaan, että alkoholijuomia ei saa ulkomailta myydä etämyynnillä suomalaisille kuluttajille ilman asianomaista vähittäismyyntilupaa. Hallituksen esityksen yleisperusteluissa puolestaan todetaan, että rajat ylittävä etämyynti Suomeen on nykyisin kielletty, mutta kuluttaja saa itse tuoda maahan ulkomailta ostamansa alkoholijuomat (s. 34).

Tarkasteltuaan lakiesitystä perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan PeVL 48/2017 vp, että alkoholilain 32 §:n ja lain rangaistussäännöksen kokonaisuus ei kiellä perustuslain 8 §:n edellyttämällä tavalla perusteluissa esitetyn mukaisesti etämyyntiä yksityiseen käyttöön. Rangaistavuus on rikoslaissa kytketty alkoholin lainvastaiseen maahantuontiin, ei sitä vastoin "etämyyntiin". Perustuslakivaliokunta totesi myös, että jos tarkoituksena on saattaa etämyynti rangaistavaksi, tulee siitä säätää perustuslain 8 §:n laillisuusperiaatteen täyttävällä rangaistussäännöksellä. Myös lakivaliokunta on korostanut, että aineellisen sääntelyn selkeydellä on merkitystä rikosoikeudellisen sääntelyn kannalta.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta on todennut mietinnössään StVM 24/2017 vp, että lausuntovaliokuntien kannanotot 32 §:n täsmentämistarpeesta perustuvat siihen, että pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa kategorisena esitetty etämyynnin kieltäminen ei ilmene nimenomaisesti lakiehdotuksesta. Koska EU- ja vero-oikeudellisten seikkojen huomioon ottava säännösten selkeyttäminen ei ole ollut mahdollista eduskuntakäsittelyssä käytettävissä olevalla ajalla, valiokunnan ehdotuksen pohjalta eduskunta on vastauksessaan EV 186/2017 vp hyväksynyt lausuman, jonka mukaan hallituksen tulee selvittää etämyyntiä koskevat säännökset ottaen huomioon unionin oikeuden vaatimukset sekä KKO:n tuleva ratkaisu Visnapuu-tapauksessa. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vastuulla olevassa valmistelussa tulee EU-oikeudellisten reunaehtojen ohella ottaa huomioon erityisesti se, että etämyyntiä koskevat ratkaisut eivät saa vaarantaa laissa säädetyn vahvuusrajan ylittävien alkoholijuomien vähittäismyynnin yksinoikeuden säilyttämistä eivätkä suomalaisen elinkeinoelämän yhdenvertaisuutta ulkomaisiin kilpailijoihin nähden. Valmistelussa tulee ottaa huomioon myös valmisteverojen sujuvalle perinnälle asetettavat vaatimukset.

Hallituspuolueiden eduskuntaryhmien puheenjohtajat ovat 15.12.2017 linjanneet, että hallitus täsmentää alkoholilainsäädäntöä EU-oikeuden puitteissa alkuvuodesta 2018 tavalla, jolla alkoholin etämyyntiä rajoitetaan ja Alkon monopoliasema turvataan.

Tehtävä

Alkoholijuomien rajat ylittävän etämyynnin rajoittamista selvittävän työryhmän tehtävänä on

- arvioida, missä määrin ja millä tavoin alkoholijuomia myydään ja ostetaan ulkomailta Suomeen muulla tavoin kuin siten, että ostaja kuljettaa alkoholijuomat henkilökohtaisesti mukanaan.
- selvittää kulutushyödykkeiden ja erityisesti alkoholijuomien etämyyntiä koskevien säännösten nykytila ja mahdolliset muutosesitykset muissa Pohjoismaissa.
- arvioida, millaisella unionin oikeuden mukaisella alkoholijuomien myyntiä ulkomailta Suomeen rajoittavalla säännöksellä alkoholijuomien vähittäismyynnin yksinoikeus ja suomalaisten elinkeinonharjoittajien yhdenvertaisuus suhteessa ulkomaalaisiin alkoholijuomien myyntiin turvataan.
- arvioida, miten alkoholilain ja valmisteverotuslain tavoitteet voidaan sovittaa yhteen ja miten erityisesti Tullin valvonnalla ja Verohallinnon viranomaistoimin voidaan varmistaa, että valmisteveroja jätetään maksamatta mahdollisimman vähän.
- valmistella edellä mainitut ehdot täyttävät säännösehdotukset alkoholijuomien rajat ylittävää etämyyntiä rajoittaviksi säännöksiksi.

Organisointi

Puheenjohtaja

Johtaja Kari Paaso, sosiaali- ja terveysministeriö

Jäsenet

Neuvotteleva virkamies Pia Kivimies, Valtiovarainministeriö

Neuvotteleva virkamies Johanna Rihto-Kekkonen, Työ- ja elinkeinoministeriö

Ryhmäpäällikkö Eeva Saari, Valvira

Valvontapäällikkö Esko Hirvonen, Tulli

Ylitarkastaja Seppo Raitolahti, Verohallinto / Yritysverotus

Toiminnanjohtaja Susanna Heikkinen, Suomen Alkoholijuomakauppayhdistys ry

Toimialapäällikkö Pekka Heikkilä, Alkoholijuomateollisuusyhdistys/ Elintarviketeollisuusliitto ry

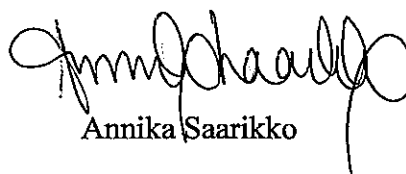
Sihteeri
Lakimies Arttu Malava, Valvira

Työryhmä kuulee asiantuntijoita tarvittavassa laajuudessa.

Kustannukset

Työryhmä hoitaa tehtävänsä virkatyönä. Kustannukset maksetaan momentilta 33.01.01.

Perhe- ja peruspalveluministeri

Annika Saarikko

Hallitusneuvos

Ismo Tuominen

JAKELU Päätöksessä mainitut

TIEDOKSI Sosiaali- ja terveysministeri Mattila
Erityisavustaja Kause
Erityisavustaja Pirkkalainen
Erityisavustaja Perälä
Erityisavustaja Synberg
Kansliapäällikkö Sillanaukee
Osastopäällikkö Voipio-Pulkki
STM VIE
STM Kirjaamo
STM/Hare

